ՀԱՅՐԵՆԻՔ

20 փարայ — ՕՐԱԹԵՐԹ — 20 փարայ

ԱԶԳԱՅԻՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

Հայրենիքի տարեկան գինն է Պօլսոյ եւ գաւառաց համար 7 արծաթ մէճիտ կանխիկ. գաւառական թղթատարութեան ծախքը մեր վրայ է. իսկ ոչ տեղականը: վեցամսեայ եւ եռամսեայ բաժանորդք ալ կընդունուին:

Լրագրոյս վերաբերեալ գիր կամ նամակ պէտք է ուղղել առ Տնօրէնութիւնն Րիզա փաշա խան թ. 3 Ս. Ղ. Պարտիզպանեան Տպարան: Խմբագրութեան ուղղեալ գիր ետ չը տրուիր: Յանձնուելման տողը մէկ անգամի համար 3 դրուշ է. աւելի անգամի համար սակարկութիւն կըլլայ:

ԹԻՒ 719 ՏԱՐԻ ԵՐԿՈՏԱՍԱՆ — ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ — 1881 ՄԱՅԻՍ 4

ՆԵՐՔԻՆ

Ս. Լ Պ Ս. Ն Ի Ա.

Բակուզայէն զարնուած հեռագիր մը կը ծանուցանէ Ծ է Կուսինացի Ալի փաշա Տէրվիշ փաշայի հնազանդութիւն յայտներ է և Շքոտրա հանձիլը կըսպասուի: Ալազակութիւնք վերստին սկսեր են: Կաթոլիկ վաճառականներն ստիպուած են խոշոր գումարներ տալու աւազակաց: Ալպանիական միութիւնը Տէրվիշ փաշային լաւ ջարդ մը կրելով ցիրուցան եղեր է: Իվէգի ապստամբ բնակիչներն ալ Տէրվիշ փաշային հալածուելով մինչև Սթիցա թնդանօթաձիգ ղօրքերէն ջախջախուեր են:

Բրիզրէնի ապստամբները քաղաքներն ապաստաներ են: Տէրվիշ փաշա զանոնք հալածելը է առանց ընդդիմութեան հանդիպելու: Ճաքովայի և Իվէգի ապստամբներն ալ իրենց երկիրը վերադարձեր են և ընդդիմութեան կը պատրաստուին:

Տէրվիշ փաշա զանոնք նուաճելու համար նորանոր գունդեր ղրկեր է:

Միրտիթները և միւս լեռնարնակ ցեղերը չատ յուզեալ են. ասոնք կըսեն թէ Տէրվիշ փաշա ցիրենք ջէնջնկեց ընել կուզէ:

Ասոնք Ալէսիօի մօտ մեծ ժողով մ'ընելով, իրենց ինչ ընելիքը պիտի որոշեն:

— —

ԹՈՒՆՈՒԶԻ ՊԷՅԻՆ ՇՐՋԱԲԵՐԱԿԱՆԸ

Թունուզի պէյը մայիս և թուով հեռեւեալ չրջաբերականն ուղղած է օտար տէրութեանց:

«Ապրիլ 25ին չրջաբերականաւս գաղղիական ղօրաց Թունուզ արշաւելը ծանուցած էի. հիմա ալ զայն հաստատելով կը բողբեմ յանուն իմ և յանուն գերագոյն վեհապետիս, ազգաց իրաւանց դէմ եղած այս ղրկանաց դէմ, Գաղղիոյ կառավարութիւնը թէ դիս և թէ մեծ տէրութիւնները մինչ կապահովէ թէ Խրումիրները պատժելու դործոյն մէջ Գաղղիոյ միակ նպատակն է Ալճերիի սահմանապահոց անդորրութիւնը ապահովել. սակայն հակառակ այս յայտարարութեան գաղղիական ղօրքը քէֆի քաղաքս դրաւեց. հիմայ ալ պէյլը մայիս և թուով հեռեւեալ չրջաբերականն ուղղած է օտար տէրութեանց:

«Ապրիլ 25ին չրջաբերականաւս գաղղիական ղօրաց Թունուզ արշաւելը ծանուցած էի. հիմա ալ զայն հաստատելով կը բողբեմ յանուն իմ և յանուն գերագոյն վեհապետիս, ազգաց իրաւանց դէմ եղած այս ղրկանաց դէմ, Գաղղիոյ կառավարութիւնը թէ դիս և թէ մեծ տէրութիւնները մինչ կապահովէ թէ Խրումիրները պատժելու դործոյն մէջ Գաղղիոյ միակ նպատակն է Ալճերիի սահմանապահոց անդորրութիւնը ապահովել. սակայն հակառակ այս յայտարարութեան գաղղիական ղօրքը քէֆի քաղաքս դրաւեց. հիմայ ալ պէյլը մայիս և թուով հեռեւեալ չրջաբերականն ուղղած է օտար տէրութեանց:

«Ապրիլ 25ին չրջաբերականաւս գաղղիական ղօրաց Թունուզ արշաւելը ծանուցած էի. հիմա ալ զայն հաստատելով կը բողբեմ յանուն իմ և յանուն գերագոյն վեհապետիս, ազգաց իրաւանց դէմ եղած այս ղրկանաց դէմ, Գաղղիոյ կառավարութիւնը թէ դիս և թէ մեծ տէրութիւնները մինչ կապահովէ թէ Խրումիրները պատժելու դործոյն մէջ Գաղղիոյ միակ նպատակն է Ալճերիի սահմանապահոց անդորրութիւնը ապահովել. սակայն հակառակ այս յայտարարութեան գաղղիական ղօրքը քէֆի քաղաքս դրաւեց. հիմայ ալ պէյլը մայիս և թուով հեռեւեալ չրջաբերականն ուղղած է օտար տէրութեանց:

«Ապրիլ 25ին չրջաբերականաւս գաղղիական ղօրաց Թունուզ արշաւելը ծանուցած էի. հիմա ալ զայն հաստատելով կը բողբեմ յանուն իմ և յանուն գերագոյն վեհապետիս, ազգաց իրաւանց դէմ եղած այս ղրկանաց դէմ, Գաղղիոյ կառավարութիւնը թէ դիս և թէ մեծ տէրութիւնները մինչ կապահովէ թէ Խրումիրները պատժելու դործոյն մէջ Գաղղիոյ միակ նպատակն է Ալճերիի սահմանապահոց անդորրութիւնը ապահովել. սակայն հակառակ այս յայտարարութեան գաղղիական ղօրքը քէֆի քաղաքս դրաւեց. հիմայ ալ

ՄՈՒՀԱՄԷՏ-ԷԼ-ՍԱՏՕՔ

— —

Դեսպանական ժողովոյ Օսմ. պատուիրակները Թուրքօ-Հելլենական պայմանագրութեան մէջ անցընելու համար հետեւեալ նոր առաջարկութիւններն ըրեր են:

1. Ծունաստանի թողուած երկիրներու մահմէտական բնակիչները ղինուորական ծառայութենէ ազատ մնան, որքան ատեն որ Օսմանեան հպատակ յոյները ազատ ըլլան.

2. Վոլոզի ամրութեանց քանդումը.

3. Պայմանագրութեան ոևէ մէկ տրամադրութիւնը անգործադրութեան չը դատապարտուելու համար Հելլենական սահմանագրութիւնը Ծունաստանի տրուած երկիրներուն մէջ չը հաստատուի.

4. Տաճկաստան բնակող Հելլէն հպատակները սովորական դատարանաց առջև դատուին:

Դեսպանները այս չորս կէտերն ալ մերժեր են:

— Հավասի հեռագիր մը կըսէ թէ Թունուզի խնդրոյն նկատմամբ Բ. Դրան ուղղած չրջաբերականին և ոչ մէկ տերութիւն մը չէ պատասխանած ցարդ. իսկ Գաղղիական կառավարութիւնը բացարձակապէս յայտարարեր է թէ այս խընդրոյն նկատմամբ վիճաբանութիւն ամենևին չընդունիր, վասն զի Բ. Դրան Թունուզի մէջ գերիշխանութեան իրաւունքը բնաւ ճանչած չէ:

— Բէչթայի Քօրէսփօնտանս լրագիրը կը կարծէ դիտնալ թէ մայրաքաղաքիս Գերմանական և Աւստրիական դեսպանները Ասիմ փաշայի յայտարարեր են թէ իրենց տէրութիւնները Թունուզի գործին միջամտելու վերաբերեալ ամէն առաջարկութիւն մերժել որոշած են:

— Թակվլաթ լրագիրը կըսէ թէ Թունուզ բնակող քանի մը Իտալացիներ մտադիր են եղեր Պիզմարք իշխանին աղերսագիր մը ղրկելու իրև իրենց հասուց պահապան հրեշտակին: Գերմանական լրագիրը ասկէ օգուտ քաղելով կըսէ թէ. «Ինչ դեղեցիկ առիթ է այս Գերմանիոյ և Իտալիոյ, Գաղղիոյ վրայ յարձակելու և անկէ 30-40 միլիառ յափըշտակելու համար:»

— Թունուզի Իտալական հիւպատոսին գործած մեքենայութիւնները հետզհետէ երևան կելնեն:

Նուվել Փրէս Լիպր լրագիրը Գ. Մաչիոյի (Թունուզի Իտալական հիւպատոս) դրգռութեանց վրայ խօսելով, կըսէ թէ այս դրգռութիւնները Աւստրիոյ սահմանաց վրայ Իտալիոյ դործածած գըրդռիչ քաղաքականութեան և Ալպանիոյ մէջ Իտալացի խառնվարարաց բռնած ընթացքին յար և նման են:

Վիէննական լրագիրը կը յաւելու թէ առանց իւր կողմանէ աշխատութեան, այլ միայն բաղդին բերմամբը յառաջացող

ազգի մը երբեք չը վայլեր անդադար նորանոր խնդիրներ յարուցանել, դիւրին միջոցներով իւր աւարը բազմացնելու համար։

— Պէրլինի փօսթ լրագիրն ալ Թունուզի խնդրոյն վրայ հետեւեալը կը գրէ։

« Ձգիտեմք թէ ստո՞յգ է այն խօսքը զոր Պիզմարք իշխանն ըսեր է և զոր օտար լրագիրներ կը հրատարակեն։

« Մեր և Գաղղիոյ մէջ Բէնի սահմանա-
« գրվեսէն զատ գայթակղութեան քար մը
« չկայ, ուրիշ ամեն տեղ մեր շահերը
« բաժնուած են։

Գերմանական սոյն լրագիրը կըսէ թէ Գաղղիա շատ մը ազգերու հետ շահեր կրնայ ունենալ և ունի, հետեւաբար ա-նոնց հետ կռուելու պատճառներ ունի. սակայն միայն Գերմանիոյ հետ բնաւ վէճ մը չունենալով, երկնչելու իրաւունք չունի։

— Սթամպուլ քանի մ'օր առաջ դրած էր թէ Եգիպտոսի խոփիվ Սէիտ Ճէլալ փաշան Պօլիս ղրկած է օգափոխութեան պատրուակաւ իւր հօրեղբօր՝ Հալիմ փաշայի և հօրաքրոջ՝ Զէյնուպ հանըմի հետ հաշտութիւն գոյացնելու համար։

Սակայն Ֆար սոյն տեղեկութիւնը անհիմն կը հրատարակէ, ըսելով թէ Ճէլալ փաշա քանի մը տարիէ ի վեր արդէն գործերէ հեռի կապրի. ինքը պաշտօնական գործով կամ պաշտօնով եկած չէ այլ պարզապէս իւր հիւանդութիւնը դարմանելու համար, և քանի մը ամիս հոս պիտի մնայ։

— Մէօհենճըը Թունուզի վրայ խօսելով կըսէ թէ բնաւ չէր սպասուեր որ Թունուզի պէյը գաղղիական դաշնագիրը ստորագրէ. վասն զի պէյը ինքզինքը Բ. Դրան հպատակ անուանած էր, և հիմա ինք իր դէմն դաշնագիր կստորագրէ. չգիտցուիր թէ պէյին այս փոփոխմտութեան պատճառն ի՛նչ է։

— Մէօհենճըը Ծխախոտի մասին հետեւեալը կը գրէ։

Ծխախոտը նոր դրութեան մը վերածելու խնդիրը, դանձային յանձնաժողովին քննութեանը ենթարկուած է և տակաւին քննութիւնն աւարտած չէ. սակայն կը յուսացուի որ այս ձեռնարկը յաջող լուծում մը ստանայ, վասն զի Պ. Կուէտալա Լոնտրայի մէջ Օսմանեան դեսպան Մուղիւրիս փաշային ներկայացնելով, հասկցուցեր է թէ ինքը կը փափաքի Ծխախոտի դրութեան ձեռնարկին մասնակցիլ, և փարիզ երթալ Օսմանեան Պանքային հետ բանացելու համար։

Մուղիւրիս փաշա ալ իւր կողմէն Ծրագիր մը ներկայացուցեր է Օսմանեան արժէթղթոց պարտատէրերուն, որոյ համեմատ աղի և Ծխախոտի հասոյթը Օսմանեան պարտուց փոխարէն պարտատէրերը պիտի տրուի, կամ ուղղակի աղը և Ծխախոտը պարտատէրերը ուղածնուն պէս պիտի մատակարարեն։ Ահա այս և ուրիշ ասոր նման լուրեր Օսմանեան արժէթղթոց անցեալ շաբաթ յանակնկալս բարձրանալուն մեծապէս նպաստեցին. սակայն տակաւին ոչ Ծխախոտ և ոչ ուրիշ բանի նկատմամբ որոշում մը չկայ, և եղածը միայն ենթադրութիւն է։

ՀԵՌԱԳՐԱՀՈՒՐՔ

(Ա.ԺԱՆ ԷՆԿԻԷՈԸ)

Փեդրսպուրկ 14 մայիս

Բոլոր նախարարք հրաժարական տուին։ կայսրը Իկնաթիէվ զօրավարին յանձնեց նոր նախարարութիւն մը կազմել։

Լոնտրա 14 մայիս

Տիւրպանէն հեռագիր մի կը ծանուցանէ թէ Թրանսվաալի ցեղերուն մէջ տիրող յուզմունքը դործնական ձև մ'առեր է և թշնամութիւնք արդէն սկսեր են։

— —

(Ա.ԺԱՆ ՀՈՎՍ)

Լոնտրա 12 մայիս

Երեսփոխանաց ժողովին մէջ Սըր Զարլզ Տիլք՝ Թունուզի խնդրոյն վերայ Սըր Տ. Ուոլֆի ծանուցուած հարցապընդմանը պատասխանելով ըսաւ թէ այս խնդրոյն վերաբերեալ դրութիւնք պատրաստուելու վրայ են, և գալ շաբաթու խորհրդարանին պիտի հաղորդուին։

Սըր Զարլզ Տիլք Պ. Մոռլթակ կէսթ երեսփոխանին հարցմանն ալ պատասխանելով ըսաւ թէ Անգղիա միշտ ընդունած էր 1871 ի Ֆէրմանը, իսկ Ֆրանսա չէր ընդունած։

Փարիզ 12 մայիս

Փարիզ հրատարակեալ Պասիր անուն Արաբական թերթին երբեմն Մոսթաֆել լրագրոյ խմբագիր Պոքոս անուն անձի մի նամակը կը հրատարակէ, որ կը յայտնէ թէ Թունուզի Իտալական հիւպատոսարանին կողմէ Մոսթաֆելի յօդուածները տրուելուն դրաւոր ապացոյցներն ունի իւր ձեռքը։

Պիզերթա 13 մայիս

Պրէսար զօրավարն երէկ կէս օրէն 1 1/2 ժամ առաջ Թունուզի մօտ Մանուպա կոչուած տեղն հասաւ իւր զօրագունդին հետ, և անմիջապէս լուր տուաւ Պ. Բուսթանի։

Հռոմ 13 մայիս

Երեսփոխանաց ժողովին մէջ մի քանի երեսփոխանք Թունուզի խնդրոյն վերայ կառավարութեան հարցապնդում ուղղել ուղեցին։

Նախարարաց խորհրդոյ նախագահ Պ. Քայրոլի յայտնեց թէ վազը կրնայ ըսել թէ պիտի պատասխանէ՝ այդ հարցման և թէ ե՛րբ։

Փարիզ 13 մայիս

Թունուզի պէյը Պրէսար զօրավարին ներկայացուցած երաշխաւորութիւնն և հաշտութեան դաշնադիրն ընդունեց և ստորագրեց։

Սօֆիա 14 մայիս

Պուլղարիոյ իշխանը իւր յայտարարութիւնը հրատարակելէ ի վեր ամեն օր դաւառներէն շնորհակալութեան գրեր և պատուիրակութիւն կընդունի, որք իշխանին ընթացքը կը յատադովեն, և կատարեալ վստահութիւն կը յայտնեն անոր։

Քէօսթէնտիլի մէջ Մահմետականաց կալուածական խնդիրները կարգադրելու համար կազմուած յանձնաժողովը լուծուեցաւ. վասն զի յանձնաժողովին դէմ ամեն օր դատեր և բողոքներ տեղի կունենան։

— —

Վիէննայի լրագիրք հետեւեալ հեռագիրները կը հրատարակեն։

Կ. Պոլիս 12 մայիս

Պուլղարիոյ իշխանը Պուլղարիստանի ներքին կանոնագրութեան մէջ հետեւեալ բարեփոխութիւնները կառաջարկէ.

Ա. Երեսփոխանական ժողովոյ քուէով ընտրեալ անդամոց թուոյն նուազումը.

Բ. Երեսփոխանական ժողովին մէջ կառավարութեան պաշտօնեայ չը գըտնուիլը.

Գ. Ուղղակի իշխանին կողմանէ ընտրեալ երեսփոխանաց թուոյն յաւելումը։

Սակայն յիշեալ տեղեկութիւնք ստոյգ չեն։

Փարիզ 14 մայիս

Գաղղիական Հասարակապետութեան նախագահին հրովարտակաւ Թունուզի հիւպատոս Պ. Բուսթան, Թունուզի առաջին կարգի դեսպան անուանեցաւ։

Փէթրսպուրկ 13 մայիս

Ձարը նախարարաց հրաժարականն ընդունելով, ժէնէրալ Իկնաթիէվի յանձնեց նոր նախարարութիւն մը կազմել։

ԱԶԳԱՅԻՆ

Սոյ կաթողիկոսական փոխանորդ Դեր. Կիրակոս եպիսկոպոսն կողմանէ դրուած նամակ մը մարտ ամսոյ մէջ կատարուած սպանութիւնները յիշելով, նոյնին հեղինակաց ըստ օրինի պատժուիլը կը խնդրէ։

Ս. Պատրիարք Հայրը այս մասին թադրիր դրեց առ Բ. Դուռն։

Կը լսեմք թէ Սոյ Տ. Մկրտիչ Ս. կաթողիկոսն ալ այս խնդրոյն համար Դատական գործոց Վեհ. նախարարին պիտի ներկայանայ այսօր։

— —

Արապկիրի առաջնորդ Դեր. Տ. Եղնիկ եպիսկոպոս ընդ հսկողութեամբ ոստիկանաց մայրաքաղաքս կը հասնի այսօր։

— —

Գումգափու Մայր թաղը երեսփոխանական ընտրութիւն կատարուելով երէկ, բացարձակ առաւելութեամբ երեսփոխան ընտրուեցան հետեւեալ անձինք.

Ա.ետիս էֆէնտի Սուրէնեան
Մ.իհրան » Սէթեան
Պօղոս » Ժամակոչեան։

Իսկ Ռեացեալ 5 երեսփոխանք համամատականի ենալով, յառաջիկայ կիրակի օր վերստին ընտրութիւն պիտի կատարուի։

— —

Յոհութեամբ իմացանք որ Պալատի քարողիչ Արժ. Յովհաննէս վարդապետ Արշարունի հանդուցեալ Տնտեսեան եղիա էֆէնտիի որբերուն հոժար հանգանակութիւն մը բացեր է Պալատի մէջ։

— —

Ս. Պատրիարք Հայրը հրամայեր է որ Ազգ. ժողովը ըստ իւր որոշման յառաջիկայ հինգշաբթի օր բացուի։

ՎԵՐՋԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Թուննուղի պէյլին կողմանէ մայիս 14 թուականաւ առ Բ. Դուռն ուղղեալ հեռագիր մ'է հետեւեալը։

«Գաղղիական զօրաց ձէտիւէ հասնիլը արդէն ծանուցած էի. նոյն զօրաբաժինը հինգշաբթի երեկոյ մայրաքաղաքս մտաւ. յետոյ հրամանատարը վաշտ մը հեծելազօրաց պալատս գալով առաջարկեց որ Գաղղիոյ հովանաւորութիւնն ընդունող գաշնագիր մը ստորագրեմ, սպառնալով որ մինչև պատասխանս չընդունի, պալատէս դուրս չելիսի ելնէ. որուն համար 4 ժամ պայմանաժամ կուտայ ինձ. մայրաքաղաքս մտնող բանակի մը ճնշման և բռնութեան ներքև գըտնուելով, անձնական պատիւս պաշտպանելու համար յիշեալ գաշնագիրն առանց քննելու ստորագրել ստիպուեցայ. սակայն յայտարարեցի միանգամայն հրամանատարին թէ գաշնագիրը ճնշման ներքև ստորագրեցի»։

Ա.յս առաւօտեան տաճիկ թերթերը Գաղղիոյ կառավարութեան այս բռնական ընթացքին դէմ կը բողոքեն, և սակայն կըսեն թէ հզօրին իրաւունքն է միշտ լաւագոյնը։

— Ա.հաւասիկ Թունուզի ստորագրած գաշնագրին պայմանները զոր Պարթելըմի Սէնդ-Իլէր Գաղղիոյ Ծերակոյտի ժողովին մէջ յայտարարեր է, և որ այս առաւօտ հեռագրաւ պաշտօնական ակումբներու հաղորդուեր են։

Ա. Գաղղիոյ գինուորական վարչութեանց յարմար դատած տեղերը գաղղիական զօրք դնել.

Բ. Գաղղիա կերաշխաւորէ Թունուզի պէյը, իւր ընտանիքը և կառավարութիւնը ո և է յարձակումէ ազատ պահել.

Գ. Նոյնպէս կերաշխաւորէ Թունուզի և օտար տերութեանց մէջ կնքուած դաշնագրոց գործադրութիւնը.

Դ. Թունուզի կուսակալը առանց Գաղղիոյ հաւանութեան օտար տերութեան մը հետ նոր պայմանագիր մը չպիտի կարենայ կնքել.

Ե. Օտար տերութեանց մէջ Թունուզի ունեցած չհներուն պաշտպանութիւնը գաղղիական դեսպանաց պիտի յանձնուի.

Զ. Գաղղիոյ կառավարութիւնը Թունուզի գանձային վիճակը պիտի բարեկարգէ, և Գաղղիոյ հսկողութեամբ պիտի տնօրինուին գանձային գործերը.

Է. Գաղղիոյ դէմ ապստամբող հրոսակախմբերէն տուգանք առնուլ, և այս մասին Թունուզի կառավարութիւնը եբաշխաւոր բռնել։

Ը. Թունուզէն Ալճերիա զէնք փոխադրելը բացարձակապէս արգիլեալ է։

— Երէկ Բ. Դուռը արտաքոյ կարգի նախարարական ժողով գումարելով, Գաղղիոյ կողմէն Թունուզի պէյլին բըռնի ստորագրել տրուած գաշնագրին դէմ բողոքագիր մը գրուեր և երէկ եբեկոյ կամ այս առաւօտ տերութեանց յանձնուեր է։

— Վագըթ կըսէ թէ երէկ առնուազն հեռագրի մը համեմատ Իտալիոյ առաջին նախարար Գ. Քայրոլի տէրութենէն յանուցագիր մը ղրկելով խնդրեր է որ Ա.յ-Մթէֆանօի դաշնագրին նման Գաղղիոյ Թունուզի հետ կնքած բռնի գաշնագիրն ալ տէրութենէն հաւանութիւնը կազմեալ ժողովի մը քննութեանն ենթարկուի։

Սակայն նախ Պիզմարք իշխանը Իտալիոյ այս առաջարկը մերժելով, Քայրոլիի նախարարութիւնն ալ հրաժարական տուեր է։

— Կըսուի թէ Գերմանիոյ կառավարութիւնը հրահանգ ղրկեր է իւր Թունուզի հիւպատոսին որ Գաղղիոյ պաշտօնէից հետ համաձայն ընթանայ և ո և է խնդրոյ մէջ օգնէ անոնց։

— Բ. Դուռը որոշեր է Տիգրանակերտի մէջ գինուորական դպրոց մը բանալ, և անխտիր ամէն ազգէ աշակերտ ընդունիլ։

— Պուլղարիոյ իշխանը իւր վերջին ձեռնարկութեանց վրայ օտար տէրութեանց հիւպատոսներուն բացատրութիւն տալով ըսեր է թէ բնաւ մտադիր չէ պետական հարուած մը տալու, այլ Պուլղարիոյ Սահմանադրութեան տրամադրութեանց համեմատ ինչ ինչ բարեփոխութիւններ պիտի կատարէ նոյն իսկ երեսփոխանական ժողովին հաւանութեամբ։

— Շքոտրայէն մայիս 4 թուով Բուբիէի հետեւեալ կարեւոր տողերը կը քաղենք։

«Մայիս 1 ին Ալէսիօի մէջ, Ալէսիօի և Քէսելլաի լերանց Հօթթի, Սքրելլի, Քլէմէնթի, Բասթրանի գեղերէն 500 ի չափ ծերուններ մեծ ժողով մը գումարելով, որոշեցին տեղական իշխանութեանց անկարողութեան պատճառաւ հանրագիր մ'ուղղել առ կեդր. կառավարութիւնն հետեւեալ պայմաններով։

1. Բնաւ չը ճանչել Պէօլիւքպաշիները որք գրել կարդալ չեն գիտեր և երկրին օրէնքը հասկնալու անկարող են։

2. Իրենց յատուկ օրէնքովը կառավարուիլ ինչպէս եղած է միշտ, ըստ առվորութեան բան մը վճարելով կեդր. կառավարութեան։

3. Շքօտրայի կուսակալներուն բնաւ դործ մը չը ձգել, որոնք Ալպանիացւոց բարքերը, սովորութիւնները և զգայումները չեն գիտեր։

4. Խնդրել Սուլթանէն որ Ալպանիան ի մօտոյ ճանչող և կարող անձ մը ղրկէ, վէլի Բիզա փաշայի նման, որ կարենայ ներկայ անիշխանութենէն ազատել երկիրը և Սուլթանին հպատակեցնել։

«Լիվա Ալի փաշա (քիւչիւք Ա.հմէտ փաշայի որդին) երէկ Մէլանիկ մեկնեցաւ երկու ուրիշ փաշայի և բազմաթիւ դնդապետներու հետ։

«Կըսեն թէ ասոնք Տէրվիշ փաշայի օգնութեան կերթան, որ Կուսինեէի և Բրիզրէնի մէջտեղ կը գտնուի ոչ այնքան աղէկ վիճակի մէջ»։

— Իսկ Սթամպուլ Ալպանիոյ վրայ հետեւեալ տեղեկութիւնները կուտայ։

Տէրվիշ փաշա Մելէնիկէն խնդրած 20 գունդ զօրաց օգնութիւն ընդունելով անմիջապէս ապստամբ Ալպանիացւոց վրայ քալեց. Ալպանիացիք ակամայ պատերազմեցան փաշային հետ. սակայն պատերազմը արիւնահեղ և կատաղի եղաւ. հուսկ ուրեմն Ալպանիացիք յետս նահանջել ստիպուեցան։

Կուսինացի Ալի փաշա 7 հազար հոգւով Ալպանիացւոց օգնութեան եկեր է, սակայն ուշ հասեր է. և տեսնելով որ Տէրվիշ փաշա Բրիզրէն մտած է, գայեր հպատակութիւն յայտներ է. սակայն փաշան խոհեմութեամբ Ալի փաշան ձերբակալել տուեր է։

Եւրոպիոյ տէրութեանց համակրութիւնը շահելու համար ասկէ առաջ Եւրոպա գացող Ապտիւլ պէյ Ալպանիոյ վրայ տէրութեանց ուշադրութիւնը հրաւիրելու համար կեղծ զգեստով Եւրոպա մեկնիլ ուզեր, և յաջողեր է մինչև Տուրացօի նաւահանգիստը հասնիլ, սակայն հոն ճանչցուելով ձերբակալուեր է։

Ապտիւլ պէյին վրան շատ մը պաշտօնական կարեւոր գրութիւններ գտնուեր են. որոնք կը յայտնեն թէ տէրութեան նախարարներէն ոմանք Ալպանիացիները ասկէ առաջ գրգռեր և նոյա նոր գաղափարներ տուեր են. այս գրութիւնները անմիջապէս գրաւուելով կնքուեր են։

Նաքօլայի և Իփէքի ապստամբները Օսմանեան զօրաց դիմադրելու կը պատրաստուին։

ՂԱԼԱԹԻՈՑ ՊՕՐՍՍ.

Օսմ. Գօնսօլիտ Գոցուեցաւ երէկ իրիկուն	17–37
» » Բացուեցաւ այս առաւօտ	17–37

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԷԹՂԹՈՑ

Սօսիէթէ Ժէնէրալ Անգղ. Լիր.	5–12
» Օթօման » »	3–36
Կ. Պօլսոյ Պանքան » »	10–
Քրէտի Ժէնէրալ » »	6–
Փոխ. 1863 (Մուհրան) » »	—
» 1865 (Մուհրան) » »	88–20
» 1869 (Բիւնար) » »	88–
» 1872 (Պօն տիւ Թրէզօր)	28–20
» 1873 (Բիւնար) » »	85–
Թրամվայ Օսմ. Լիր.	3–70
Թղթադրամ » »	960
Բումէլի Երկաթուղի Ֆրանք	60–
Լաւրիում »	113–

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ

(Օսմ. ոսկին 100 դուրուշէն)

Անգղիկն. ոսկի	109–30	Գարպօն արծաթ.	92–
Գաղղիական »	87–22	Մէճիտիէ	108–
Բօլ »	90– 3	Վեցնոց	128–20
Քրիմէց »	31–25	Չինգնոց	213–
Գարպօն Թուղթ	8–87	Մէթալիք	206–20

Մալաթիայէն մեզ ղրկուած հետեւեալ նամակը Ազգ. վարչութեան ուշադրութեանը կը ներկայացնենք։

. . . . Խմբագիր Տէր

Քաղաքական վիճակներս հետզհետէ անդորրութենէ, ամէն օր սպանութիւնք և աւազակութիւնք տեղի կունենան. ասոնց առաջքն առնելու համար խորհող չկայ. եթէ այս վիճակներս չքարեկարգուի, անկարելի է որ մարդ դիշերը փողոց ելնէ առանց զննուելու։ Աւելորդ է մի առ մի թուել տեղի ունեցած բաները, վասն զի առօրեայ դէպքեր են։

Գալով աղգային վիճակնուս՝ ուրախութիւն ո և է բան չկայ, և օրէ օր աւելի չարնչառաջ կերթայ. ամէն աղգային ան-

հատ իւր աչքն Ս. Պատրիարք Հօր ուղղած է՝ փրկութեան յուսով. այժմ գորձերն ծանր կը յառաջանան, շատերն կը կարծեն թէ, Մելիտինէն մոռցուած է, բայց մենք այդպէս չենք կարծեր, այլ Մելիտինէի փրկութիւնը մօտ կակնկալենք:

Պատուական թերթերնուդ 691 թիւին մէջ կը յայտնէք թէ, «Մելիտինէի առաջնորդին կողմանէ ղրկուած կրթական տեղեկագիրը Դաստիարակութեան դիւանին յղուեցաւ ի նախաքննութիւն». այդ տեղեկագրին պարունակութենէն անտեղեակ եմ. այս առթիւ պարտ կը համարիմ ազգային վարժարանաց ուսման վիճակն ծանուցանել. երեք ազգային վարժարան ունինք և ասոնց ամենէն բարձրագոյնն Ս. Սարգիս եկեղեցւոյնն է, որուն մէջ տրուած դասերն են, քերական, սաղմոս, աւետարան, նարեկ և յաւիտեանս յաւիտենից չսորվեցնելու մեթոտով քերականութիւն, վանդ զի հայկաբան դասատու ըսուածն դեռ աշակերտելու պէտք ունի: Միւս վարժարանաց վիճակն դուք մակաբերեցէք. վարժարանաց մէջ բարոյականի բնաւ հոգ չը տարուիր. այս և ասոնց նման պատճառներու համար ծնողք ստիպուած են իրենց զաւակունքն ղրկել բողոքականաց Ապօտներու և գերապայծառին վարժարանն, այս մասերու բաժնուած ազգայնոց թիւն հազիւ 50 տուն կը կազմէ, բայց վարժարաննուն մէջ ունին 800 է աւելի աշակերտ և աշակերտուհի:

Մինչ այժմ ազգկանց վարժարան ունեցած չեմք, և եթէ վիճակիս չբարեվոխի, արական սեռինն ալ ի մօտոյ կը փակուի. արդեօք ի՞նչ աստիճանի ծառայութիւն պիտի ընեն ազգին այն մանկըտիք որք օտարին բովէն կանցնին կըրթուելու համար:

Բոլորը ազգայինք պարտաւոր են վճարել օրինաւոր դուռմարները եթէ վարժարանք բարեկարգին, բայց ո՛վ պիտի կենայ գործի գլուխ և ասոնք ընէ:

Տէ՛ր, կը կասկածիմ որ ժողովրդեան մեծագոյն մասն ի մօտոյ կրօնափոխութեան դիմէ, վանդ զի ամեն ազգային անհատ յուսահատած է, արդեօք ո՛վ պիտի կարեկցի և դարմանէ այս մեր վիճակն:

Մահմետական հարս մը անցեալ օր երեք աղջիկ ծնաւ, երկրորդ օրն երկուքը մեռան, իսկ մէկը դեռ ողջ է:

Ընդունեցէք յարգանացս հաւաստին:

Եմ և միշտ Ձերդ երախտապարտ

16 ապրիլ 1881 * * *
Մելիտինէ

——

Կ. Պոլսոյ և գաւառաց մէջ երեսփոխանական ընտրութեանց առթիւ ընտրողաց յիշողութիւնը զարթուցանելու նպատակաւ հետևեալ ցանկը հաղորդուած է մեզ, զոր պատշաճ կը դատիմք հրատարակել ի դիւրութիւն ընտրողաց:

Աղնաւորեան Սերովբէ
Եղիազարեան Յովհաննէս
Պօյաճեան Նշան
Նորատունկեան Յարութիւն
Թիւրապեան Սեպուհ
Եսայեան Թովմաս
Մելիքեան Գարեգին
Դասպարեան Տօքթ. Դասպար
Հիւնքեարպէ,յենտեան Տիգրան
Լէքսէրճեան Տելմաք
Սերթեան Միհրան
Հովուեան Ղազար
Օրմանեան Տօքթ. Վիչէն
Ղուկասեան Սարգիս
Պարոնեան Նիկողոս
Ժամակոչեան Պօղոս
Ղազարոսեան Սահակ
Մուրատեան Մկրտիչ
Պէկեան Յարութիւն
Կիւրճեան Կարապետ
Թորոսեան Յովհաննէս
Բազազեան Յակոբ Կեսարացի
Թիւրեաքեան Տօքթ. Յարութիւն
Կիւմիւշեան Մկրտիչ
Աբրահամեան Գրիգոր
Էլիկիւզէլեան Գաբրիէլ
Ունճեան Մատթէոս
Հազարեան Կարապետ
Տէմիրճիպաշեան Սեպուհ
Ճէլալեան Տօքթ. Ռուբէն
Զարդարեան Գէորգ
Շամտանճեան Գրիգոր
Քէհեաեան Աւետիս
Ազասեան Անտոն
Ստամպօլլեան Բալասեղ
Դաֆտֆեան Յովսէփ, մեքենագէտ
Սրուէեան Յովսէփ
Եաղըճեան Ռուբէն
Ասլանեան Գէորգ
Խնամիրեան Գրիգոր
Կամհարական Խաչիկ
Զիլճեան Կարապետ
Մատթէոսեան Միքայէլ
Կիւմիւշեան Խաչիկ
Շամտանճեան Կարապետ
Մանուկեան Միհրան
Թօքհանէլեան Խաչիկ
Ահէմեան Մկրտիչ
Եիւզպաշեան Մելքոն, պշտ. հեռագր.
Ֆէնէրճեան Յովակիմ
Մաեանսեան Խաչիկ
Դաբրիէլեան Պօղոս
Մանկասարեան Յակոբ
Մանուէլեան Սիմոն
Պապիկեան Վարդան
Պէշիրեան Աւետիս
Ճանըմեան Մկրտիչ
Պէյլիկճեան Ստեփան
Այվաղեան Անդրանիկ
Աւետիս Սուրէնեան
Մ. Մինաս Տ. Միքայէլեան

ՏԷՐ–ԽՄԲԱԳԻՐ
Մ. Ց ՄԵԼԻՔԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Ս. Ղ. ՊԱՐՏԻԶԱՆԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿ.
Բիզա փալա խան բիւ 3

ՓԱՆԱՍԷ

ԴԵՂ ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԵՒ ԴԵՂ ՍԱՄԱՐՑՅՈՑՆ

Կը ծախուի Մինասեան եւ Ընկերաց Ամերիկեան վաճառատունը ի Գալաթիա Կ. Պոլսոյ:

Փանասէն իւր օգտակարութեամբն, ինչպէս Ամերիկայի եւ Եւրոպիոյ, նոյնպէս եւ Թուրքիոյ այլ եւ այլ կողմերը մեծ ընդունելութիւն գտած է:

Փանասէն դեղացոյն եւ գաւառացոյն բժիշկն ու բարեկամն է, եւ մեծ օրհնութիւն մը համարուած է այն տեղերուն համար, ուր բժիշկ ու դեղ եւ դարման հազիւ կը գտնուին: Փանասէն բուսեղէններէ բաղադրեալ լինելով՝ բոլորովին անվնաս է: Փանասէն այրածին ցաւը կ'առնէ ու քիչ առնի մէջ կը բուժէ. նոյնպէս եւ մարմնոյն կտրուած ու ճմլուած տեղերուն ցաւն ու բորբոքը չուտով կ'անցնէ:

Ջղային, յօդային եւ ոսկրային սաստիկ ցաւերը բուժելու՝ տագնապակալը կը հանդարտեցնէ: Սաստկաբուլ, փորի եւ աղեաց ցաւերը կը կտրէ ու պաղէ յառաջ եկած դժուարութեանց առաջքը կառնու:

Փանասէն ակռայի սաստիկ ցաւերը չուտով կը բուժէ: Մարմնոյն կտրուած կամ վիրաւորեալ կողմերն առատ փանասէ քսելով չուտ կը բժշկուին ու կը դոցուին: Փանասէն կը բժշկէ նաեւ փորհարութիւն, թանչք, հազ, ջերմ, կոկորդի բորբոք եւ ուռեցք, մէջքի ցաւ եւ այլ զանազան ախտեր, որոց սկզբնապատճառը գրեթէ նոյնն են: Այսպէս կը վկայեն շատեր, որք փորձած են: Ընտանիք իրենց տան մէջ ու պանդուխտք եւ ճանապարհորդք իրենց մօտ փանասէ պահելով եւ յանկարծական դժուարութեանց առեն գործածելով մեծ օգուտ կը քաղեն եւ ծանր հետեւանաց առաջը կառնուն: Փանասէն հեղուկ է, որ թէ՛ մարմնոյն վրայէն քսելով եւ թէ՛ խմելով ալ բժշկութիւն կը գործէ:

Գործածութեան կերպը հետն է: Գլխաւոր վաճառատեղին է, Գալաթիոյ Նէնի-Ջամիի դրան կից Մինասեանին Ամերիկեան վաճառատունը, նաեւ մայրաքաղաքիս դեղագործաց քով ու գաւառներն ալ կը գտնուին: